

Ο Κουρτ Βόνεγκατ σε εικονογράφιση του Shawn Barber

Εξακολουθεί να είναι ο

Βόνεγκατ

μετά από τόσα χρόνια

David Barsamian

Στις 23 Φεβρουαρίου ανέβηκα τα σκαλοπάτια του σπιτιού του Κουρτ Βόνεγκατ στο Μανχάταν και χτύπησα το κουδούνι. Αντίκρισα ένα χαμόγελο και μια μάζα από γκριζα σγουρά μαλλιά να με καλωσορίζουν. Και μετά άκουσα: «Δάγκωσέ τον». Στα πόδια του Βόνεγκατ ήταν ένα μικρό άσπρο σκυλάκι. Η εντολή του αφέντη πήγε χαμένη. Το σκυλάκι κοίταξε προς τα πάνω, προς εμένα, μάλλον σαν να βαριόταν. Ο Βόνεγκατ θρήνησε ότι δεν κατάφερε ποτέ να κάνει το σκυλάκι του υπάκουο. Το καθετί που έχετε ακούσει γι' αυτόν τον αρχιπαραμυθά, τώρα στα ογδόντα δύο του, είναι αλήθεια. Είναι ασεβής και αμέριμνος. Και πολύ αστείος. Όταν του ομολόγησα ότι δεν έχω διαβάσει όλα τα βιβλία του, μου είπε «τώρα μπορείς να φύγεις». Κάπνιζε «Παλ Μαλ» το ένα μετά το άλλο όση ώρα ήμουν εκεί στο λίβινγκρουμ του σπιτιού του. Και όταν του είπα εκείνο που θα του έλεγε ο οιοσδήποτε, είπε «Προσπαθώ να πεθάνω. Αλλά δεν τα καταφέρνω». Και μετά έβαλε τα γέλια. Η περιφρόνησή του για τον Μπους είναι πασίγνωστη. «Την Αμερική σίγουρα τη μισούσε όλος ο κόσμος πριν το πραξικόπημα του Μίκι Μάους», έγραψε πρόσφατα. «Και δε μας μισούν, όπως λέει ο Μπους, για το “Liberty and justice for all”. Μας μισούν γιατί ο κορπορατισμός μας είναι ο κύριος προαγωγός νέων τεχνολογιών και οικονομικών συστημάτων που καταστρέφει πολιτισμούς». Ο Βόνεγκατ είχε συλληφθεί το 1944 στη Μάχη του Μπαλτζ και είχε κρατηθεί σε στρατόπεδο αιχμαλώτων στη Δρέσδη. Οι εμπειρίες του από την αιχμαλωσία του τον οδήγησαν στο να γράψει το μυθιστόρημα *Slaughterhouse-Five*, το οποίο συγκαταλέγεται μεταξύ των καλύτερων δειγμάτων αντιπολεμικής λογοτεχνίας. Άλλα από τα πιο γνωστά του βιβλία είναι τα *Cat's Cradle*, *Breakfast of Champions*, *Jailbird* και *Bluebeard*.

Γιατί τα 'χεις με τον Μπους; Έχουμε έναν πρόεδρο που δεν έχει ιδέα από ιστορία και περιστοιχίζεται από έναν κύκλο ανθρώπων που δε δίνουν βάση στην ιστορία. Φαντάζονται

ότι είναι μεγάλοι πολιτικοί που ανακάλυψαν κάτι καινούριο. Στην πραγματικότητα πρόκειται για κάτι πολύ παλιό: την τυραννία. Αλλά νομίζουν ότι είναι δημιουργικοί.

Το 1946 ο Χέρμαν Γκέρινγκ είπε στη δίκη της Νυρεμβέργης: «Ασφαλώς, ο κόσμος δε θέλει πόλεμο... Αλλά είναι οι κυβερνήσεις που αποφασίζουν για την πολιτική και είναι πολύ απλό να παρασύρεις τον κόσμο, ανεξάρτητα αν υπάρχει δημοκρατία, ή φασιστική δικτατορία, ή κοινοβουλευτισμός, ή κομμουνιστική δικτατορία». Μήπως συμβαίνει το ίδιο στις ΗΠΑ; Και βέβαια. Ο Μπους δεν έχει ιδέα περί τίνος πρόκειται γιατί δεν έχει μελετήσει Ιστορία. Τώρα όμως είχαμε τη δική μας Φωτιά Ράιχσταγκ. Μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο η Γερμανία προσπαθούσε να οικοδομήσει μια δημοκρατία. Το 1933 η Ράιχσταγκ κήκε και αυτό εκλήφθηκε ως κίνδυνος για τη δημοκρατία και ανεστάλη – σαν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η επίθεση στους Δίδυμους Πύργους έδωσε στον Μπους και στη συμμορία του το δικαίωμα να κάνουν ό,τι θέλουν. Τι κάνουμε τώρα; Λέω ότι όταν η κατάσταση χτυπά κόκκινο, τότε πρέπει να τρέχουμε όλοι σαν τα κοτόπουλα με τα κομμένα κεφάλια. Δε νομίζω ότι διατρέχουμε κανένα κίνδυνο. Σήμερα ο πόλεμος προετοιμάζεται και αντιμετωπίζεται ως τηλεοπτικό συμβάν. Ο πόλεμος έχει γίνει ένα παιχνίδι βίντεο για τους καναπε-δόπληκτους. Είναι καθήκον του προέδρου να μας διασκεδάσει. Ο Κλίντον τα πήγε καλύτερα και, παρεμπιπτόντως, του αφέθησαν οι αμαρτίες για τα σκάνδαλα. Ο Μπους μάς διασκεδάσει με αυτό που αποκαλώ «Republican Super Bowl» (Ρεπουμπλικανικός Τελικός), που παίζεται από τις χαμηλότερες τάξεις με πραγματικά πυρά.

Μένεις μερικά τετράγωνα από τα Ηνωμένα Έθνη. Προσφάτως έγινε άλλη μία διαδήλωση. Έλαβες μέρος; Ήμουν εκεί αλλά δε μίλησα.

Τι νομίζεις για την αποτελεσματικότητα των διαδηλώσεων και των πορειών; Είμαι μεγάλος σε ηλικία και έχω λάβει μέρος στις διαδηλώσεις για το Βιετνάμ. Σκοτώναμε 50 Ασιάτες για κάθε έναν αφοσιωμένο Αμερικανό. Όλοι οι καλλιτέχνες που άξιζαν κάτι σε τούτη τη χώρα αντιστάθηκαν μετά μανίας σε κείνο τον πόλεμο, αφού, τελικά, ήταν πια ολοφάνερο για το τι είδους φιάσκο επρόκειτο και πόσο παράλογο σφαγείο είχε καταστήσει. Σχηματίσαμε κάτι σαν μίαν ακτίνα λείζερ διαμαρτυρίας. Οι ζωγράφοι, οι συγγραφείς, οι ποιητές είχαν τον ίδιο στόχο. Αλλά μετά η δύναμη αυτού του θαυμάσιου όπλου διασκορπίστηκε. Το δικαίωμα του κόσμου για να συναθροίζεται και να διαδηλώνει ειρηνικά αξίζει ένα κανάτι ζεστά φτυσίματα! Κι αυτό γιατί η τηλεόραση δεν μας αντιμετωπίζει με σεβασμό. Η τηλεόραση είναι πράγματι κάτι. Η κυβέρνηση κοροϊδεύει τον εαυτό της. Το μόνο που ευχόμαστε είναι να μαζευτούν αρκετοί Αμερικανοί και να δουν πόσο βλακώδες είναι όλο αυτό, πόσο αρπακτικό, πόσο ανήθικο. Αυτού του είδους οι άνθρωποι λιγοστεύουν συνεχώς εξαιτίας της τηλεόρασης. Το καλό με την τηλεόραση είναι πως αν πεθάνεις με βίαιο τρόπο μπροστά στην κάμερα, δε θα έχεις πεθάνει ματαιώς, γιατί θα διασκεδάσει πολύς κόσμος για τα καλά.

Στο βιβλίο σου *Slaughterhouse-Five* μιλάς για το βομβαρδισμό της Δρέσδης και μερικούς μήνες αργότερα ήρθε η Χιροσίμα και το Ναγκασάκι. Η πιο ρατσιστική, η πιο βρομερή ενέργεια τούτης της χώρας μετά την ανθρώπινη δουλεία, ήταν ο βομβαρδισμός του Ναγκασάκι. Όχι της Χιροσίμα, που θα μπορούσε να είχε στρατιωτική σημασία, αλλά στο Ναγκασάκι, όπου έσκαγαν στον αέρα κίτρινοι άντρες και γυναίκες και παιδιά. Χαίρομαι που δεν είμαι επιστήμονας γιατί τώρα θα ένιωθα ένοχος.

Στη Δίκη της Νυρεμβέργης, ο πρόεδρος του δικαστηρίου, ο αμερικανός εισαγγελέας

Ρόμπερτ Τζάκσον, είχε πει ότι το να κάνεις έναν πόλεμο επιθετικό είναι το υπέρτατο διεθνές έγκλημα. Συμπεριφερόμαστε απαίσια. Ο κόσμος δεν έχει ιδέα τι είδους δολοφό-νοι είμαστε. Είναι σαν να έχεις ένα συγγενή που τρελάθηκε εντελώς. Συμπεριφερόμαστε με έναν ακατανόητο τρόπο. Ο Τζορτζ Μπους και η συμμορία του φαντάζονται ότι είναι πολιτι-κές ιδιοφυΐες. Όταν ο Μπους άρχισε να παίζει το χαρτί τού Ιράκ ήταν ακριβώς τη στιγμή που είχαν ξεσπάσει ένα σωρό σκάνδαλα – στη Γουόλ Στρίτ, στην Ένρον, στη Χάρκεν, στη Χάλιμπερτον. Απέσπασαν την προσοχή του κοινού από τι συνέβαινε στον κορπορατισμό. Όταν ένας τύραννος ή μια κυβέρνηση αντιμετωπίζουν προβλήματα, αναρωτιέται τι να κάνει. Και ξέρεις τι κάνει; Κηρύσσει πόλεμο! Τότε τίποτα δεν έχει καμιά σημασία, γιατί ο κόσμος ασχολείται με τον πόλεμο. Είναι σαν το σκάκι. Όταν δεν έχεις άλλη κίνηση να κάνεις, ρίχνεις τον πύργο.

Τι θα έλεγες για τη σημασία του να διαβάζουμε βιβλία; Είναι δύσκολο να διαβάζεις και να γράφεις. Το να περιμένεις από κάποιον να διαβάσει ένα βιβλίο είναι σαν να φτάνεις σε μια συναυλία, να σου δίνουν ένα βιολί και να σου λένε ανέβα στη σκηνή και παίξε. Χρειάζεται εκπληκτική επιδεξιότητα το να διαβάζεις και να διαβάζεις καλά. Πολλοί λίγοι ξέρουν να διαβάζουν καλά. Για παράδειγμα, πρέπει να είμαι πολύ προσεκτικός με την ειρωνεία, να λέω κάτι ενώ εννοώ ακριβώς το αντίθετο. Το *Slaughterhouse-Five* είναι σχολικό ανάγνωσμα και πολλές φορές οι δάσκαλοι λένε στα παιδιά γράψτε στο συγγραφέα. Μερικά παιδιά μου γράφουν ότι τα γεγονότα δεν πάνε στη σειρά, δεν έχουν συνέχεια. Είναι δύσκολο να γράψεις ένα βιβλίο όπου την Τετάρτη την ακολουθεί η Δευτέρα.

Ο πατέρας σου ήταν αρχιτέκτονας και έχεις πει ότι ποτέ δεν τον είδες να διαβάζει βιβλίο. Ο θεός σου ο Άλεξ, που ήταν ασφαλιστής, ήταν εκείνος που σε ώθησε να διαβάσεις. Ναι, με ώθησε. Και οι υποδείξεις του ήταν πρώτης τάξεως.

Όπως για παράδειγμα; Οι πρόλογοι στα έργα του Μπέρναρ Σο μού άσκησαν μεγάλη επιρροή. Όχι τα έργα του αλλά οι πρόλογοι. Θυμάμαι τον τίτλο ενός προλόγου του: «Χριστιανισμός – γιατί να μην το προσπαθήσουμε;».

Ο Σο, τον οποίο περιγράφεις ως ήρωά σου, ήταν σοσιαλιστής. Είναι πολύ φυσιολογικό να είσαι σοσιαλιστής. Είναι πολύ φυσιολογικό να είσαι υπέρ της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Υπήρχαν εποχές που μπορούσα να ψηφίσω για οικονομική δικαιοσύνη. Δεν έχω πια αυτή την επιλογή. Την πρώτη φορά που ψήφισα ήταν ένας σοσιαλιστής, ο Νόρμαν Τόμας, ένας χριστιανός ιερωμένος. Κάποτε υπήρχαν τρία σοσιαλιστικά κόμματα από όπου μπορούσα να επιλέξω ένα, το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα, το Σοσιαλιστικό Κόμμα των Εργατών και ξεχνάω το τρίτο.

Χρησιμοποιείς τη σάτιρα ως άμυνα κατά της τρέλας που μαστίζει την ανθρωπότητα.

Μπορείς με τη σάτιρα να αλλάξεις τα πράγματα; Καμιά φορά, ναι. Με το να λες σε έναν άνθρωπο: «Δεν είσαι μόνος. Υπάρχουν κι άλλοι που νιώθουν όπως εσύ». Είμαστε μια τρομερά μονήρης κοινωνία. Απ' όσο ξέρω, όλες οι κοινωνίες είναι. Μπορείς να βρεις φίλους αλλά δεν μπορείς να αλλάξεις την Ιστορία. Η Ιστορία συμβαίνει σε μας τώρα. Ο Τζορτζ Μπους έχει βόμβες υδρογόνου αν τις χρειαστεί. Ειλικρινά έχει σημασία ποιος κινεί την προσοχή. Δε νομίζω ότι η τηλεόραση θα άφηνε κάποιον άλλον να κινεί την προσοχή.

Ο Χριστιανισμός επικρατεί στη σκέψη σου; Βέβαια. Είναι καλές οι άγιες γραφές του. Δε με νοιάζει αν υπάρχει ή αν δεν υπάρχει θεός, αλλά η επί του όρους ομιλία είναι ένα αριστούργημα, όπως αριστούργημα είναι και η Κυριακή Προσευχή: «Και άφες ημίν τα

ωφελήματα ημών ως και ημείς αφιέμεν τοις οφειλέταις υμών». Οι δυο πιο ριζοσπαστικές ιδέες, καταχωρημένες μέσα στη συμβατική ανθρώπινη σκέψη, είναι η θεωρία της μάζας, $E=MC^2$ (ύλη και ενέργεια είναι ένα και το αυτό) και το «Και άφες ημίν τα ωφελήματα ημών ως και ημείς αφιέμεν τοις οφειλέταις υμών». Το 1844 ο Καρλ Μαρξ είχε πει ότι «η θρησκεία είναι το όπιο του λαού». Το είχε πει αυτό σε μια εποχή που το όπιο και τα παράγωγά του ήταν το μόνο παυσίπονο. Και βοηθούσε λίγο. Θα μπορούσε να είχε πει «η θρησκεία είναι η ασπιρίνη του λαού». Την εποχή που το είπε αυτό, είχαμε ακόμη ανθρώπινη δουλεία ως μία εντελώς νόμιμη επιχείρηση. Τώρα υπό τους οφθαλμούς ενός ελεήμονος θεού, ποιος ήταν πιο μισητός τότε, ο Καρλ Μαρξ ή οι Ηνωμένες Πολιτείες; Παρεμπιπτόντως, είμαι επίτιμος πρόεδρος της Αμερικανικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας. Διαδέχθηκα τον μεγάλο συγγραφέα επιστημονικής φαντασίας δόκτορα Ισαάκ Ασίμοφ. Ο Τζον Άπνταϊκ, που είναι θρήσκος, λέει ότι μιλάω πιο πολύ για το θεό από οποιονδήποτε άλλο πρόεδρο της εταιρείας πριν από εμένα. Ο σοσιαλισμός, στην πραγματικότητα, είναι μια μορφή Χριστιανισμού. Οι σοσιαλιστές είναι άνθρωποι που προσπαθούν να μιμηθούν το Χριστό. Η Χριστιανική Δεξιά δεν μας λέει ποτέ πόσο συγχωρούσε και πόσο συμπονετικός ήταν ο Χριστός. (δε)

IAIN PEARS

ο χαμένος πίνακας του
ΡΑΦΑΗΛ

Μετάφραση: Βιργινία Γάκα

Ο *Χαμένος Πίνακας του Ραφαήλ* και *Το Μυσικό του Τισιανού* είναι τα δύο πρώτα βιβλία μιας σειράς ιδιαίτερα καλογραμμένων, εξαιρετικά πρωτότυπων μυθιστορημάτων του Iain Pears που συνδυάζουν το αστυνομικό μυστήριο με συναρπαστικές περιγραφές του κόσμου της τέχνης. Μαζί με τους σταθερά παρόντες ήρωές του, τη Φλάβια νυ Στέφανο και τον Τζόνθαν Άρτζιλ, ανακαλύπτουμε με τρόπο γλαφυρό και ιδιαίτερο χιούμορ την Ιταλία, την τέχνη της και... τα μυστήριά της.

το μυστικό του
ΤΙΣΙΑΝΟΥ

Μετάφραση: Αμαλία Χατζνευγενιάδου

...και η περιπέτεια ξεκινάει
από το βιβλιοπωλείο σας...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
opus
MAGNUM

ΠΑΤΗΣΙΩΝ 128 • 112 57 • ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 8825241 • FAX: 210 8825241
e-mail: opusmagnum@in.gr